

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Національного університету

«Львівська політехніка»

д.т.н., доцент

І.В. Демидов

«13» грудня 2019 р.

ВИТЯГ

з протоколу №4

фахового семінару

зі спеціальності 081 «Право»

Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти

Національного університету «Львівська політехніка»

від «13» грудня 2019 р.

1. ПРИСУТНІ: 16 із 16 членів професорсько-викладацького складу Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка»:

1. **Ортинський Володимир Львович** – директор Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор юридичних наук, професор;

2. **Гарасимів Тарас Зеновійович** – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;

3. **Жаровська Ірина Мирославівна** – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;

4. **Бортник Надія Петрівна** – завідувач кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор;

5. **Гумін Олексій Михайлович** – завідувач кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор;

6. **Макарчук Володимир Степанович** – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;

7. **Паньонко Ігор Михайлович** – професор кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент;

8. **Сливка Степан Степанович** – завідувач кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;

9. **Кельман Михайло Степанович** – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;

10. **Токарська Антоніна Семенівна** – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;

11. **Романова Альона Сергіївна** – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, доцент;

12. **Личенко Ірина Олександрівна** – завідувач кафедри цивільного права та процесу, доктор юридичних наук, професор;

13. **Остапенко Олексій Іванович** – професор кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор;

14. **Чистоклетов Леонтій Григорович** – професор кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор;

15. **Канцір Володимир Степанович** – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор;

16. **Марисюк Костянтин Богданович** – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, доцент.

З присутніх – 15 докторів наук і 1 кандидат наук (з них 3 доктори наук – фахівці за профілем представленої дисертації).

Голова засідання – **Ортинський Володимир Львович** – директор Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти, доктор юридичних наук, професор.

2. СЛУХАЛИ: Доповідь аспірантки Ковальчук Софії Віталіївни за матеріалами дисертаційної роботи на тему: «Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні», представленої на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Науковий керівник: **Сливка Степан Степанович**, доктор юридичних наук, професор (наказ № 354-5-10 від 12.09.2016 р.).

Тему дисертації затверджено 24.10.2016 р. на засіданні Вченої ради Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка», протокол № 4.

Робота виконана на кафедрі теорії, історії та філософії права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка».

По доповіді було задано 6 питань, на які доповідач дала правильні та ґрунтовні відповіді. Питання задавали:

- *Макарчук В.С.* – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;
- *Кельман М.С.* – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;
- *Жаровська І.М.* – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;
- *Чистоклетов Л.Г.* – професор кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор;
- *Остапенко О.І.* – професор кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор;
- *Гарасимів Т.З.* – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор.

3. ВИСТУПИ ПРИСУТНІХ:

З оцінкою дисертації аспірантки кафедри теорії, історії та філософії права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Ковальчук Софії Віталіївни виступили рецензенти:

- *Бортник Надія Петрівна* – завідувач кафедри адміністративного та інформаційного права, доктор юридичних наук, професор, яка зазначила, що в сучасній національній правовій науці питання взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади потребують детального дослідження та постійного переосмислення зважаючи на політичну ситуацію в Україні, її місця та ролі у глобалізованому світі. Ефективність такої взаємодії напряму залежить від правових засад, на яких така взаємодія здійснюється та якісного правового регулювання цих відносин. Модернізація правових механізмів взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні вимагає досконалого розуміння їх сутності та правової природи.

В цьому контексті важливими завданнями осмислення правових засад взаємодії громадянського суспільства та держави є вироблення нових наукових підходів у теоретико-методологічній та практичній площині.

Структура роботи є достатньо вдалою, що дозволило аспірантці вибудувати логічний ряд досліджуваних проблем від теорії до практики. Визначивши поняття громадянського суспільства та публічної влади, провівши характеристику класифікації правових засад та форм взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади, аспірантка логічно перейшла до аналізу конкретних форм та вийшла у кінцевому підсумку на конкретні шляхи модернізації такої взаємодії в умовах становлення України

як демократичної правової держави.

Проведені аспіранткою наукові результати доведені комплексом загальнонаукових та спеціально-юридичних методів, які застосовувала авторка, їх сучасною інтерпретацією, чіткістю поставлених завдань, збалансованістю одержаних результатів, що підтверджено ґрунтовністю представлених висновків.

Примітно, що дослідивши теоретико-методологічні основи та форми взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади авторка виокремила проблеми реалізації правових засад такої взаємодії та запропонувала основні напрямки їх реформування та вдосконалення.

Оцінюючи новизну одержаних у дисертаційному дослідженні наукових і прикладних результатів, слід зазначити, що вона визначається насамперед тим, що дисертація Ковальчук С.В. є першою у національній юриспруденції цілісною і комплексною роботою, що присвячена дослідженню правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні.

Аргументованість наукових висновків і узагальнень свідчить про значний науковий рівень проведеного дослідження та його практичне значення.

- *Личенко Ірина Олександрівна* – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права та процесу, яка зауважила особливу актуалізацію досліджуваної теми у зв'язку з європейським вектором розвитку Української держави. Особливо гостро питання правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади постали після подій Революції Гідності 2013-2014, де народ України ціною людських жертв захистив своє право на європейський цивілізаційний розвиток. Протягом останніх п'яти років почали активно використовуватися різні форми взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади у виді громадських та консультативно-дорадчих рад, люстраційних комітетів та комісій, об'єднань та асоціацій різного роду громадських організацій.

Дослідження правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні є ціннісним як з точки зору теорії, так і з точки зору практики. Примітно, що дисертанткою робиться акцент на обґрунтуванні широкого підходу в розумінні правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади, що дозволило більш комплексно та з різних позицій дослідити реалізації окремих форм такої взаємодії. Крім того, дисертантка чітко окреслила проблеми реалізації правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади і на цій основі запропонувала авторські пропозиції реформування та вдосконалення механізмів такої взаємодії як на загальнодержавному, так і на локальному рівні.

Тема дисертаційного дослідження Ковальчук С.В. є своєчасною, в ній містяться відповіді на актуальні питання сьогодення, написана цікаво в

оригінальному авторському стилі. Окремо слід зазначити, що вибір напрямку дослідження є актуальним та аргументованим, а тема комплексно проаналізована та опрацьована. Всі поставлені завдання успішно виконані, що сприяло досягненню мети дисертаційного дослідження – здійснити комплексне науково-практичне дослідження правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної, правової держави в Україні на сучасному етапі її розвитку, обґрунтувавши необхідність конкретних пропозицій щодо вдосконалення такої взаємодії на практиці.

Висновки та наукові положення дисертаційної роботи належним чином обґрунтовані, носять творчий і самостійний характер. Про це свідчить аналіз тексту дисертації та змісту публікацій авторки. Для розкриття окремих понять, положень та категорій дисертанткою використано дані філософії, соціології, політології, державного управління та муніципального менеджменту.

Структура дисертації є чіткою, логічно побудованою та визначається метою і завданнями дослідження. Дисертаційна робота складається із трьох розділів, восьми підрозділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків та списку використаних джерел.

Загалом рецензенти вказали, що дисертація на тему: «Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право», відповідає наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

Також рецензентами висловлені наступні зауваження:

Бортник Надією Петрівною:

- в дисертації не знайшли концентрованого вираження умови розвитку України як демократичної правової держави, в яких реалізуються правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади;

- в проведеному дослідженні авторка вважає, що для інтересів і суспільства, і держави необхідно розвивати ідеальну модель взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади при сильній державі та сильному суспільстві. Потребує додаткового пояснення що саме вкладається в зміст формулювань «сильна держава» та «сильне суспільство», які взаємодіючи створюють ідеальну модель відносин;

- для рецензента не до кінця зрозумілою є смілива пропозиція авторки запровадження процедури створення політичних партій в Україні з національним, регіональним та місцевим статусом, зважаючи на ситуацію з анексованим Кримом, окупованими територіями окремих районів Донецької та

Луганської області, періодичними скандалами і сепаратистськими настроями окремих жителів Закарпатської області. Такий поділ партій сприятиме та підживлюватиме діяльність різного роду антиукраїнських об'єднань.

Личенко Іриною Олександрівною:

- потребує додаткової аргументації позиція авторки про те, що основною проблемою належної реалізації правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в Україні є відсутність на рівні положень Конституції України окремого розділу, який би стосувався громадянського суспільства;

- в контексті проведеного дослідження виникає запитання чому серед досліджуваних форм реалізації правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади не згадується про діяльність ЗМІ як важливого інституту громадянського суспільства, особливо в молодих демократіях, які стрімко розвиваються.

Водночас, всіма рецензентами зазначено, що висловлені зауваження є дискусійними та не впливають загалом на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

З оцінкою дисертаційної роботи також виступили присутні на фаховому семінарі:

– ***Канцір Володимир Степанович*** – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор, який акцентував на тому, що Українська держава переживає черговий етап свого становлення, у якому роль та значення інститутів громадянського суспільства невпинно зростає. Це, своєю чергою, дозволяє стверджувати про правильний рух у сторону правової держави, у якій на практиці реалізуються правові засади взаємодії з громадянським суспільством. З огляду на це тема дослідження є актуальною, а питання які в ній піднімаються, цікавими та проблемними.

Глобалізаційні та інтеграційні процеси, котрі сьогодні відбуваються у світовому співтоваристві, суттєво впливають на зміни суспільної свідомості, де на перший план виходять питання прав людини, їх забезпеченість та реалізація. Чим більше цьому приділяється увага та чим краще права людини реалізуються на практиці, тим більше держава вважається демократичною та правовою. Такого ж стану неможливо досягнути без належного врегулювання питань правових засад взаємодії громадянського суспільства з органами публічної влади.

Розглядуване дослідження є самостійною завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що є суттєвим внеском у розвиток теорії держави і права, конституційного права та інших галузевих дисциплін.

– ***Романова Альона Сергіївна*** – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, доцент, відзначила, що в надзвичайно складних умовах, в яких сьогодні перебуває наша держава,

особлива роль належить інститутам громадянського суспільства, які є індикаторами демократичних змін з одного боку та гарантами стабільності з іншого.

Очевидно, що питання, пов'язані з удосконаленням механізмів взаємодії громадянського суспільства з органами публічної влади потребують сьогодні свого належного теоретико-методологічного обґрунтування, з урахування досвіду та здобутків як вітчизняної, так і зарубіжної практики.

Позитивним моментом у дисертаційному дослідженні є те, що вирішення конкретних дослідницьких завдань ґрунтується на глибокому аналізі теоретичної літератури з теорії права і держави та конституційного права, а також правозастосовної практики. Автор демонструє не тільки глибокі знання матеріалу, що є предметом дослідження, але й уміння його об'єктивно аналізувати, узагальнювати та робити науково обґрунтовані висновки.

Зміст дисертаційного дослідження, послідовність викладу матеріалу дають змогу не лише поглибити загальнотеоретичні та правові знання щодо правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади, але й отримати чітке уявлення про наявні теоретичні та практичні проблеми й перспективи розвитку механізмів такої взаємодії загалом. Дисертаційне дослідження ґрунтується на новітніх теоретико-методологічних і концептуальних підходах, які застосовуються при аналізі законодавства, теоретико-правових і практичних аспектах.

– *Гумін Олексій Михайлович* – завідувач кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, професор, який наголосив на актуальності дослідження, яке, на його погляд, обумовлюється науковою та практичною важливістю вивчення правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади, констатуючи при цьому, що в Україні, на даний момент, ґрунтовні дослідження, з глибоким аналізом форм реалізації такої взаємодії, не проводилися.

У цілому мета і завдання дослідження в повній мірі досягнуті. Потрібно відмітити широку джерельну та методологічну базу дисертаційного дослідження Ковальчук С.В., що дозволило дисертантці досягти достатньо повного та всебічного уявлення про предмет дослідження та репрезентувати у роботі цілісну концепцію правових засад взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах становлення демократичної правової держави в Україні.

Вищезазначене дає підстави зробити висновок про беззаперечну теоретичну і практичну актуальність дисертаційного дослідження.

Керуючись різноманітними науковими позиціями авторка виокремила власний підхід до розуміння понять громадянського суспільства та публічної влади та здійснила класифікацію правових засад та форм взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади.

Дисертаційна робота Ковальчук С.В. є комплексним завершеним науковим дослідженням проблематики правових засад взаємодії громадянського суспільства та держави в умовах становлення демократичної правової держави в Україні та за своїм науковим рівнем, практичною цінністю,

обсягом та оформленням повністю відповідає встановленим чинним законодавством України вимогам.

– *Марисюк Костянтин Богданович* – професор кафедри кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, доцент, який наголосив на тому, що позитивний результат проведеного дослідження досягнутий за рахунок правильної структурної побудови та логічних зв'язків між розділами (підрозділами) роботи, точно визначеної мети та завдань дослідження, коректно виділеного об'єкту та предмету дослідження, широкого методологічного інструментарію та опрацьованої кількості джерел.

Дисертаційна робота Ковальчук С.В. містить цілу низку наукових положень, які у своїй сукупності формують значний внесок як у розвиток теорії права і держави та конституційного права зокрема, так і права загалом. Загальна оцінка роботи є позитивною, дисертація може бути рекомендована до захисту.

–*Токарська Антоніна Семенівна* – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор, яка вказала на те, що у дисертаційній роботі Ковальчук С.В. встановлено, що взаємодія громадянського суспільства з органами публічної влади на місцевому рівні є необхідною передумовою побудови сильної, децентралізованої, правової держави та повинна відбуватися на взаємній довірі, ініціативності та відповідальності.

Водночас особливої уваги заслуговує виокремлення проблем реалізації статутів територіальних громад у взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади, які є системно утворюючими документами на відповідній території.

Проведене дисертаційне дослідження є завершеною працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, відповідає вимогам, які висуваються до такого виду робіт, тому може бути рекомендована до публічного захисту.

Зважаючи на висловлене, можна зробити висновок про те, що обговорювана дисертація є самостійним завершеним науковим дослідженням, у якому отримані нові обґрунтовані результати. Дисертація на тему: «Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право», відповідає наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні дисертації також взяли участь:

– *Макарчук Володимир Степанович* – професор кафедри теорії, історії

та філософії права, доктор юридичних наук, професор;

– *Гарасимів Тарас Зеновійович* – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;

– *Жаровська Ірина Мирославівна* – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;

– *Марисюк Костянтин Богданович* – професор кримінального права і процесу, доктор юридичних наук, доцент;

– *Токарська Антоніна Семенівна* – професор кафедри теорії, історії та філософії права, доктор юридичних наук, професор;

– *Паньонко Ігор Михайлович* – професор кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент.

Усі висловлені відгуки учасників обговорення щодо дисертаційного дослідження Ковальчук С.В. – позитивні.

З характеристикою наукової зрілості аспірантки виступив науковий керівник Сливка Степан Степанович, доктор юридичних наук, професор, який зазначив, що обравши тему дисертаційного дослідження, Ковальчук Софія Віталіївна послідовно та структуровано працювала над обґрунтуванням та розв'язанням завдань дослідження, що дозволило не лише здійснити комплексне наукове дослідження правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної, правової держави в Україні на сучасному етапі її розвитку, але і обґрунтувати необхідність модернізації такої взаємодії на практиці.

Дисертаційна робота Ковальчук С.В. на тему: «Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні» є самостійним, комплексним завершеним дослідженням, яке виконано на актуальну тему, вирізняється оригінальністю, новизною, логічною побудовою, має теоретичну і практичну значимість. Здійснені у дисертаційній роботі теоретичні та практичні узагальнення в сукупності вирішують нове наукове завдання – дослідження правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної, правової держави в Україні та мають важливе значення для подальшого розвитку правничої науки.

Опубліковані наукові праці свідчать про належну кваліфікацію претендента на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право.

Робота виконана на належному науковому рівні, відповідає встановленим вимогам, а, відтак, може бути рекомендована для подання у разову спеціалізовану вчену раду для подальшого прилюдного захисту.

4. Заслухавши та обговоривши доповідь аспірантки кафедри теорії, історії та філософії права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» Ковальчук Софії Віталіївни, а також за результатами попередньої експертизи представленої дисертації на фаховому семінарі зі спеціальності 081 «Право»

Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка», прийнято такі висновки щодо дисертаційної роботи на тему: «Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні».

Висновок

фахового семінару зі спеціальності 081 «Право»

Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації

«Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні»

здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії

за спеціальністю 081 «Право» (галузь знань 08 «Право»)

Ковальчук Софії Віталіївни

4.1 **Актуальність теми дисертації.** Демократія та правові цінності в Українській державі перебувають сьогодні на етапі свого становлення та поступового розвитку. На жаль, ціннісно та світоглядно ми ще не відірвалися від радянського тоталітарного минулого, що заважає прискорити цей розвиток та увірватися у сім'ю розвинених правових держав сталої демократії.

За індексом демократії, який класифікує держави за більше як шістдесятма критеріями в п'яти основних групах, що стосуються виборів та плюралізму, громадянських свобод, діяльності органів публічної влади, політичної ангажованості та політичної культури населення на держави повноцінної демократії, неповної демократії, перехідного типу та авторитарні Україна входить до категорії гібридної демократії, тобто є державою перехідного типу.

Вагомою причиною описаного вище стану є наявний слабкий розвиток інститутів громадянського суспільства, особливо в частині їх ефективної взаємодії з органами публічної влади як на державному, так і на муніципальному (локальному) рівні.

Проблеми взаємовідносин органів публічної влади та інститутів громадянського суспільства є одним із найголовніших питань від якого залежить політична та правова стабільність демократичного режиму в країні. Однією з умов дієвості такого режиму в Україні є забезпечення відкритості і прозорості діяльності органів публічної влади, а також залучення громадянського суспільства до участі в процесі публічного управління.

Зміна основ політичного та економічного життя України після Революції Гідності 2013-2014 рр., інтеграція у європейський та євроатлантичний цивілізаційний простір, відстоювання державної незалежності в умовах анексії Криму та війни на Сході України,

демократичні реформи державного апарату обумовили необхідність здійснення наукового погляду правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної, правової держави в Україні.

Теоретичну базу проведеного дослідження становлять роботи таких українських вчених: О.В. Батанова, В.Г. Берченка, П.Ф. Гураля, М.С. Гурицької, І.М. Жаровської, О.А. Зарічного, І.С. Іщука, А.Ф. Карася, М.С. Кельмана, В. С. Кобриня, В.Б. Ковальчука, М.І. Козюбри, В.О. Корнієнка, О.І. Косілової, В.М. Кравчука, Н.І. Крицкалюка, О.С. Лютюк, П.М. Любченка, Р.М. Максакової, О.М. Мороз, В.Ф. Нестеровича, М.М. Новікова, О.В. Петришина, Т.С. Подорожньої, П.М. Рабіновича, В.В. Речицького, М.В. Савчина, А.О. Селіванова, Ю.М. Тодики, В.Л. Федоренка, В. М. Шаповала та інших.

Крім того, теоретичною основою дослідження стали праці таких зарубіжних вчених: Е. Арато, А. Блека, Ю. Габермаса, Г. Гегеля, Е. Гелнера, Р. Дарендорфа, Д. Кіна, Л. Колаковські, Дж. Л. Коена, Р. Патнема, Н. Роземблом, А. Селігмена, Р. Фассаера та інших.

Разом з тим, на сьогодні потребує нового теоретико-методологічного опрацювання правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні, вказати на шляхи їх вдосконалення та напрямки модернізації.

4.2 Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри.

Дисертація відповідає Пріоритетним напрямам розвитку правової науки на 2016-2020 роки, затверджених Постановою Загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року, Плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» у 2015 році, затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 року № 213-р.

Тема дисертації відповідає науковому напрямку Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка»: «Правові, психологічні та інформаційні проблеми розвитку державності в Україні», затвердженому Вченою радою Національного університету «Львівська політехніка» від 24 червня 2014 р., протокол №5. Дисертація виконана в межах науково-дослідної роботи кафедри теорії та філософії права Навчально-наукового інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» «Філософські та теоретичні концепції держави і права» (державний реєстраційний номер 0113U001356).

4.3 Особистий внесок здобувачки в отриманні наукових результатів.

Усі наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, отримані автором особисто. З наукових праць у дисертації знайшли відображення

лише ті розробки та пропозиції, які є результатом власних досліджень дисертанта.

У дисертаційній роботі визначено методологію дослідження правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні; з'ясовано поняття та сутність «громадянського суспільства» та «публічної влади» з урахуванням новітніх підходів юридичної науки і практики; розкрито сутність правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади; проведено класифікацію правових засад та форм взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади; проаналізовано форми реалізації правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення України як демократичної правової держави через діяльність політичних партій, громадських та релігійних організацій; досліджено партисипативну (учасницьку) демократію як форму взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади; виокремлено проблеми реалізації правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в Україні; визначено пріоритетні напрямки реформування та вдосконалення механізмів взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в Україні.

Методологічну основу дисертаційної роботи становлять філософські, загальнонаукові та спеціально-юридичні методи пізнання правових явищ.

4.4 Довірабельність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується кількома чинниками: оригінальністю змісту і логікою викладання матеріалу; широтою й різноманітністю опрацьованої джерельної бази; використанням результатів соціологічних досліджень.

Емпіричну базу дослідження складають чинне та таке, що втратило чинність, національне законодавство, законопроектна база, положення конституцій та законодавство зарубіжних держав, практика Конституційного Суду України, положення статутів територіальних громад, дані соціологічних опитувань.

Це дозволило дисертантці запропонувати низку теоретичних висновків, законодавчих пропозицій і практичних рекомендацій, пов'язаних з проблемами взаємодії громадянського суспільства з органами публічної влади.

4.5 Ступінь новизни основних результатів дисертаційної роботи порівняно з відомими дослідженнями аналогічного характеру.

Дисертаційна робота є однією з перших в національній правовій науці на сучасному етапі комплексним науковим дослідженням правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів

публічної влади в умовах становлення демократичної, правової держави в Україні.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку положень та наукових висновків, зокрема:

вперше:

- сформульовано та обґрунтовано положення про те, що ефективність функціонування громадянського суспільства безпосередньо пов'язана з процедурами взаємодії з органами публічної влади;

- запропоновано авторську класифікацію та проведено аналіз правових засад та форм взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади;

- обґрунтовуються і формулюються кілька взаємопов'язаних авторських визначень згідно з якими: а) методологія дослідження правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної, правової держави в Україні – це система підходів, принципів, методів і напрямків наукового дослідження правових засад такої взаємодії, її специфіки та практичної реалізації; б) громадянське суспільство – це об'єднання вільних осіб, які є правосвідомими членами суспільства та реалізують свої основні невід'ємні права і свободи через добровільно сформовані громадянські інститути, які діють на самоврядних засадах у межах Конституції та законів України; в) публічна влада – це вид суспільно-політичної, суверенної, легітимної влади, в основі якої лежить публічний інтерес та безособовий характер, що виражається у системі суспільних, публічно-політичних, вольових відносин, які виникають між органами та посадовими особами держави (які наділені владними повноваженнями), фізичними та юридичними особами, що в своїй основній масі є суб'єктами громадянського суспільства (які делегують першим свої повноваження) на основі публічного права та закону; г) правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в широкому значенні – це принципи такої взаємодії та нормативне вираження змісту та сутності тих принципів у конкретних нормативно-правових актах як загальнодержавного, так і локального рівня;

- встановлено, що взаємодія громадянського суспільства з органами публічної влади на місцевому рівні, особливо в частині реалізації положень статутів територіальних громад, є необхідною передумовою побудови сильної, децентралізованої, правової держави та повинна відбуватися на взаємній довірі, ініціативності та відповідальності;

- доведено, що сучасний стан взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади, порушує певний баланс інтересів, не сприяє розвитку, консолідації та солідаризації суспільства, не трансформує державу в категорію демократичного, правового

утворення;

удосконалено:

- систему принципів взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади;

- форми партисипативної демократії у взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади;

- правові засади взаємодії політичних партій, громадських та релігійних об'єднань з органами публічної влади в умовах становлення демократичної, правової держави в Україні;

- наукові положення про обов'язковість прийняття статутів територіальних громад як умови ефективної взаємодії між громадянським суспільством та органами публічної влади на місцях;

- отримали подальший розвиток:

- розуміння ознак громадянського суспільства у демократичній, правовій державі;

- наукові положення про електронні петиції та правотворчі народні ініціативи як новітні форми взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади;

- пропозиції щодо вдосконалення механізмів взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в Україні.

4.6 Перелік основних праць, в яких викладені результати дисертаційного дослідження.

Статті у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав:

1. Ковальчук С. В. Про правові основи громадянського суспільства та його взаємодії з органами публічної влади. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2017. № 865. С. 90-97.

2. Ковальчук С. В. Проблема визначення поняття публічної влади в теорії держави і права *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Юридичні науки». 2017. № 884. С.47-51

3. Ковальчук С. В. Правові форми взаємодії громадянського суспільства з органами публічної влади. *Зарубіжний науковий журнал «ECONOMIC AND LAW PARADIGM OF MODERN SOCIETY»*. 2018. № 2. С. 91-96

4. Ковальчук С. В. Правові засади взаємодії релігійних організацій та органів публічної влади в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Вип. 5. Том 1. С. 27-32.

5. Ковальчук С. В. Взаємодія громадянського суспільства та органів місцевого самоврядування в Україні: проблеми теорії та практики статутного регулювання. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2018. № 1, vol. 2. P. 248–253.

Тези доповідей на конференціях, круглих столах, семінарах та симпозиумах:

1. Ковальчук С. В. Законодавче регулювання взаємодії громадських об'єднань та органів публічної влади. *Теорія і практика конституціоналізму: український та зарубіжний досвід*: матеріали третьої науково-практичної конференції (Львів, 19 травня 2017 р.). Львів: ННІППП НУ «Львівська політехніка», 2017. С. 74-79.

2. Ковальчук С. В. Про правову природу громадянського суспільства та його визначення в теорії права і держави. *Право та держава у метаантропологічній проекції сучасності*: матеріали учасників заочної науково-практичної конференції (Львів, 27 квітня 2017 р.). Львів : ННІППП НУ «Львівська політехніка», 2017. С. 77-82.

3. Ковальчук С. В. До питання про поняття публічної влади. Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «*Малиновські читання*» (Острого, 17 листопада 2017 р.). Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2017. С. 41-42.

4. Ковальчук С. В. До питання про правові форми взаємодії громадянського суспільства з органами публічної влади. *Теорія і практика конституціоналізму: український та зарубіжний досвід*: збірник матеріалів учасників Четвертої Всеукраїнської науково-практичної конференції Національного Університету «Львівська політехніка» (Львів, 27 квітня 2018 р.). Львів : ННІППП НУ «Львівська політехніка», 2018. С. 78-82.

5. Ковальчук С. В. Правовий аналіз положень статутів територіальних громад щодо взаємодії громадянського суспільства та органів місцевого самоврядування. *Конституційна реформа в Україні: досвід країн Центральної і Східної Європи*: Зб. матеріалів учасників Першої наук.-прак. конференції Нац. ун-т «Львівська політехніка» (Львів, 19 квітня 2019 р.) / Упоряд. І. Софінська; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львівська Політехніка», Навч.-наук. ін-т права та психології. Львів : Каменяр, 2019. С. 53-57.

4.7 Апробація основних результатів дослідження на конференціях, симпозиумах, семінарах тощо.

Дисертація обговорювалася на засіданнях кафедри теорії, історії та філософії права Національного університету «Львівська політехніка», а також на науково-практичних конференціях, зокрема: Третій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теорія та практика конституціоналізму» (м. Львів, 19 травня 2017 р.), Заочній науково-практичній конференції «Право та держава у метаантропологічній проекції сучасності» (м. Львів, 27 квітня 2017 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Малиновські читання» (м. Острого, 17 листопада 2017 р.), Четвертій Всеукраїнській науково-практичній конференції «Теорія та практика конституціоналізму» (м. Львів, 27

квітня 2018 р.), Першій науково-практичній конференції Національного університету «Львівська політехніка» «Конституційна реформа в Україні: досвід країн Центральної і Східної Європи» (м. Львів, 19 квітня 2019 р.).

4.8 Наукове значення виконаного дослідження.

Дисертація має теоретично-прикладний характер, а сформульовані й обґрунтовані в ній висновки і пропозиції становлять науковий інтерес і можуть бути використані у:

- у науково-дослідній сфері – для подальшого дослідження правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади;
- у навчальному процесі – при підготовці відповідних розділів підручників з теорії та філософії права, конституційного права, історії політичних та правових вчень, у викладанні навчальних курсів, в науково-дослідній роботі студентів.

4.9 Практична цінність результатів дослідження із зазначенням конкретного підприємства або галузі народного господарства, де вони можуть бути застосовані.

Практична цінність результатів дисертаційного дослідження полягає у використанні їх:

- у правотворчій діяльності – як теоретичний матеріал при опрацюванні і прийнятті законів, що регулюють правові механізми взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в Україні;
- у правозастосовній діяльності – для підвищення ефективності практичної діяльності органів публічної влади у процесі взаємодії з інститутами громадянського суспільства.

4.10 Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертація складається із анотації, вступу, трьох розділів, що містять 8 підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатків.

Дисертація Ковальчук Софії Віталіївни «Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні» за структурою, мовою та стилем викладення матеріалу відповідає вимогам, встановленим Міністерством освіти і науки України.

4.11 Відповідність дисертації паспорту спеціальності, за якою вона представлена до захисту.

Дисертація Ковальчук Софії Віталіївни, аспірантки кафедри теорії, історії та філософії права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» на тему: «Правові засади взаємодії громадянського

суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право», відповідає наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», що затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167 і може бути рекомендована до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

У ході обговорення дисертаційної роботи не було висунуто жодних зауважень щодо суті самої роботи.

5.3 урахуванням вище зазначеного,

фаховий семінар зі спеціальності 081 «Право» Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» ухвалив:

- 5.1** Дисертація Ковальчук Софії Віталіївни, аспірантки кафедри теорії, історії та філософії права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» на тему: «Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні» (спеціальність 081 «Право»), є завершеною науковою працею, у якій запропоновано шляхи з розв'язання важливих науково-практичних завдань, а саме: здійснено комплексне науково-практичне дослідження правових засад взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної, правової держави в Україні на сучасному етапі її розвитку, обґрунтувавши необхідність конкретних пропозицій щодо вдосконалення такої взаємодії на практиці.
- 5.2** У 10 наукових публікаціях автора повністю відображені основні результати дисертації, з них 4 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у наукових періодичних виданнях інших держав, 5 тез виступів на конференціях та науково-практичних заходах.
- 5.3** Дисертація Ковальчук Софії Віталіївни, аспірантки кафедри теорії, історії та філософії права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» на тему: «Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні», яка підготовлена за спеціальністю 081 «Право», відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167).

5.4 З урахуванням наукової зрілості, професійних якостей Ковальчук Софії Віталіївни, аспірантки кафедри теорії, історії та філософії права Навчально-наукового інституту права, психології та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» дисертація на тему: «Правові засади взаємодії громадянського суспільства та органів публічної влади в умовах становлення демократичної правової держави в Україні» підготовлена за спеціальністю 081 «Право» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді.

За затвердження висновку проголосували:

за 16 (шістнадцять)

проти – немає

утримались – немає

Голова фахового семінару
зі спеціальності 081 «Право» –
директор Навчально-наукового
інституту права, психології та інноваційної освіти
Національного університету
«Львівська політехніка»,
доктор юридичних наук, професор

В.Л. Ортинський

Рецензенти:

доктор юридичних наук,
професор, завідувач кафедри
адміністративного та
інформаційного права

Н.П. Бортник

доктор юридичних наук,
професор, завідувач кафедри
цивільного права та процесу

І.О. Личенко

Відповідальний у ІППО
за атестацію PhD
доктор юридичних наук,
професор, заступник директора
Навчально-наукового інституту
права, психології та інноваційної
освіти

Т.З. Гарасимів

